

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝCVIK A VYUŽITÍ SLUŽEBNÍCH PSŮ NA
SPECIÁLNÍ PACHOVÉ PRÁCE PRO
BEZPEČNOSTNÍ SLOŽKY**

Autor práce: Kateřina Hauerová, Dis.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Josef Vlček

Datum odevzdání: 6. dubna 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Josefu Vlčkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HAUEROVÁ, K. *Výcvik a využití služebních psů na speciální pachové práce pro bezpečnostní složky: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. 62 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Josef Vlček.

Klíčová slova: Bezpečnostní složky, psovod, speciální pachové práce, výcvik psa na speciální pachové práce, využití psa na speciální pachové práce.

Bakalářská práce je zaměřena na výcvik a využití psů na speciální pachové práce pro bezpečnostní složky. Práce je členěna na dvě části. Teoretická část se věnuje seznámení čtenářů s bezpečnostními složkami. Je zde popisován výcvik, výběr a využití služebního psa na speciální pachové práce. Dále představení práce služebního psovoda a testy, které musí policista – psovod se svým psem absolvovat. Cílem praktické části bylo zjistit pomocí dotazníkového šetření znalosti veřejnosti v této problematice. Poslední dvě kapitoly jsou věnované rozhovorům s kynology z praxe.

Jedním z hlavních účelů bakalářské práce bylo zjistit, jaké má veřejnost informace o těchto speciálních pachových pracích. Také obohacení čtenářů prostřednictvím řízených rozhovorů. Z dotazníkového šetření vyplývá, že respondenti mají alespoň základní povědomí v této problematice. Tyto znalosti veřejnosti by se daly doplnit tím, že by se častěji pořádaly besedy s kynology, psaly se rozhovory do novin a vydávaly se letáky o novinkách.

ABSTRACT

HAUEROVÁ, K. *Training and use of dogs for special odour work for safety units.: Bachelor Thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019. 62 p. Supervisor: PhDr. Josef Vlček.

Key words: Security forces, dog handler, special odour work, training dog for special odour work, use of dog for special odour work.

The bachelor thesis is focused on training and use of dogs for special odour work for security forces. The thesis is divided into two parts. The theoretical part is devoted to familiarizing readers with safety units. It describes the training, selection and use of a service dog for special odour work. Furthermore, the performance of the service dog handler and tests that the police dog handler and his dog must pass. The aim of the practical part was to map public awareness about this issue through a questionnaire survey. The last two chapters are dedicated to interviews with dog experts from practice.

One of the main purposes of the bachelor thesis was uncover public awareness about these special scent works is. It also enriches readers through guided interviews. The questionnaire survey shows that respondents have at least a basic awareness of this issue. This public knowledge could be complemented by the fact that talks with kynologists were held more often, interviews were made in newspapers and leaflets about news were published.

Obsah

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Bezpečnostní složky	10
2.1 Policie ČR	10
2.2 Hasičský záchranný sbor ČR	12
2.3 Celní správa ČR	12
2.4 Vězeňská služba ČR	13
2.5 Veřejné sbory	14
3 Služební psi v bezpečnostních složkách	16
3.1 Vhodná plemena na speciální pachové práce	16
3.2 Výběr psa na speciální pachové práce	17
4 Psovod	19
4.1 Působení na psa	20
4.2 Výběr psovoda	20
4.3 Výbava psovoda	21
5 Výcvik psa na speciální pachové práce	22
5.1 Kategorie	24
5.2 Přezkoušení služebních psů	24
6 Zkoušky psů specialistů	25
7 Využití psa na speciální pachové práce	27
8 Pachové stopy z hlediska kriminalistické odorologie	30
8.1 Vymezení základních pojmů metody pachové identifikace	31
8.2 Metoda pachové identifikace z hlediska kriminalistiky	31
10 Metodika a cíle praktické části	33
10.1 Realizace průzkumného šetření	33
10.2 Výsledky dotazníkového šetření	34
10.3 Hodnocení dotazníkového šetření	47

11	Rozhovor s panem Josefem Hůlou, kynologem Celní správy ČR	48
12	Rozhovor s panem Michalem Sittem, kynologem Městské policie Praha	51
	Závěr	53
	Seznam použitých zdrojů	54
	Seznam grafů a obrázků	57
	Přílohy	58

Úvod

Dle autorky v životě nastávají takové situace, které se bez práce kynologů a jejich psů prakticky řešit nedají. Často se v médiích setkáváme s takovými případy.

Speciální pachové práce psů se začaly rozšiřovat v ČR počátkem 80. let minulého století. Jako první byla metoda pachové identifikace a vyhledávání drog. Ostatní specializace se začaly rozvíjet počátkem 90. let a pořád se rozšiřují podle potřeby a problémů, které vznikají ve společnosti a ve světě.

Teoretická část bakalářské práce bude zaměřena na představení bezpečnostních složek, které využívají práci kynologů. Vysvětlí, co jsou jejich hlavní úkoly, které musí zajišťovat. Dále jaké specializace vykonávají služební psi. Jak se vybírá pes vhodný pro tuto práci. Zaměří se na kvalifikace psovoda a jeho správný přístup během výcviku. Poslední kapitola teoretické části bude zaměřena na pachové stopy z hlediska kriminalistické odorologie.

Praktická část bude soustředěna na znalosti čtenářů v tomto oboru. Tyto znalosti autorka zjistí pomocí dotazníkového šetření, které bude distribuováno na sociálních sítích. Stanoví si 4 hypotézy, které na základě 13ti otázek vyhodnotí.

V rámci praktické části budou osloveni i policejní kynologové, kteří sdělí formou řízených rozhovorů své zkušenosti a výkony ať už na soutěžích nebo z praxe.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Jako hlavní cíl bakalářské práce považuje autorka objasnění výcviku a využití psů na speciální pachové práce. Dále seznámení čtenářů s bezpečnostními složkami a jejich využití speciálně vycvičených psů na pachové práce.

Vedlejším cílem bude zjistit informovanost veřejnosti o těchto speciálních pachových pracích. Budou vyhodnoceny zkušenosti a výkony policejních kynologů z praxe formou řízených rozhovorů.

Autorka při získávání informací využije odbornou literaturu, internetové zdroje, přednášky Bc. Stanislava Beníška a také zkušenosti kynologů z praxe.

Ke shromažďování odpovědí na vytvořený dotazník, využije internetovou stránku Survio. Jednotlivé otázky převede do grafů.

2 Bezpečnostní složky

V této části práce se autorka zaměří na rozdělení, stručné popsání činností a využití psů u bezpečnostních složek.

Jejich cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím a eliminovat škody při mimořádných událostech. Zabezpečují ochranu života, zdraví a majetku obyvatel. K tomu je důležité, aby bylo zajištěno fungování základních úkolů státu.

Jejich funkce je pro každou zemi nutností.

2.1 Policie ČR

Policie ČR je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob, majetek a také veřejný pořádek. Policisté svou činností předcházejí trestné činnosti, plní úkoly podle trestního řádu a případně další nutné úkony, které zajistí vnitřní pořádek a bezpečnost. Bojují proti terorismu, odhalují trestnou činnost a zjišťují jejich pachatele. Chrání zastupitelské úřady, parlament, prezidenta republiky, Ústavní soud a ústavní činitele České Republiky.¹

Pokud někdo ohrožuje zájmy společnosti, má za úkol zakročit a chránit je.² Společně s hasičským záchranným sborem ČR a zdravotnickou záchrannou službou patří do integrovaného záchranného systému (IZS).³

Řídí se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České Republiky.⁴

¹ HEJDA, Jan. *Bezpečnostní složky v ČR a jejich právní rámeček*. Praha, 2008. ISBN 978-80-245-1484-0, s. 14.

² MACEK, Pavel. *Bezpečnostní služby*. 2., dopl. vyd. Praha: Police history, 2008. ISBN 978-80-86477-48-0, s. 73.

³ HEJDA, Jan. *Bezpečnostní složky v ČR a jejich právní rámeček*. Praha, 2008. ISBN 978-80-245-1484-0, s.7.

⁴ POLICIE ČR. *O Policii ČR* [online]. Policie ČR, ©2017 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Krajská ředitelství Policie ČR využívají psů hlídkových, výjezdových, strážních a psů specialistů. Kynologie u Policie ČR je řízená oddělením kynologie. Má na starost všechny psovody v kraji. Patří sem skupina základních kynologických činností a speciálních kynologických činností (metoda pachové identifikace, vyhledávání drog, nástražných výbušných systémů, zbraní, akcelerantů, lidských ostatků, záchranné práce, atd.).⁵

Pokynem policejního prezidenta se v současné době upravují legislativní a výcvikové změny u psích specialistů na metodě pachové identifikace.

Cizinecká policie s psovodem kontroluje například pobyt cizinců, oprávněnost jejich pohybu v schengenském prostoru, pátrá po osobách, které podmínky pobytu nesplňují a také při eskortách osob.⁶

Nyní je u Policie ČR celkem 714 služebních psů, kteří mají platnou kategorii použití. Krajská ředitelství a útvary s celostátní působností využívají 413 psů hlídkových, výjezdových, strážních a 278 psů specialistů. Tito psovodi jsou zařazeni na oddělení služební kynologie u všech krajských ředitelství policie, službě cizinecké policie a ochranné službě.

„Psovodi specialisté provádějí na daném území výkon služby se služebními psy specialisty na detekci omamných a psychotropních látek, detekci výbušnin, detekci akcelerantů, detekci zbraní a jejich částí, detekci lidských částí a ostatků a metodu pachové identifikace. Od 1.1.2009 i psovodi skupin základních kynologických činností, kteří s pátracími psy provádějí všechny potřebné činnosti dle požadavků útvarů počínaje prací na místě trestného činu a v jeho okolí, přes vyžádání na zákroky při signálech k ochraně objektů a narušení veřejného pořádku až k plánovanému výkonu služby a k preventivní činnosti v místech možnosti páčání trestných činů.“⁷

⁵ Oddělení služební kynologie. *Policie ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>

⁶ Odbor služební kynologie a hipologie. *POLICIE ČR* [online]. 2017 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

⁷ Odbor služební kynologie a hipologie. *Policie ČR* [online]. 2017 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

2.2 Hasičský záchranný sbor ČR

Jeho úkolem je chránit životy, zdraví a majetek obyvatel, a to hlavně při výskytu požáru, jiné mimořádné události či krizové situaci. Při těchto událostech je jeho úkolem poskytnout pomoc. Hasičský záchranný sbor ČR patří do integrovaného záchranného systému a plní jeho úkoly.

Řídí se zákonem č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru.⁸

Hasičský záchranný sbor České Republiky využívá psy pro vyhledávání a záchranu osob ze sutin zřícených objektů nebo pro plošné vyhledávání. Psi musí mít atest MVČR.⁹

2.3 Celní správa ČR

Jedná se o bezpečnostní sbor a zároveň správní orgán, jenž dohlíží a reguluje výběr cla za zboží, které dováží dodavatelé ze zahraničí. Toto zboží nesmí ohrožovat životy ani zdraví lidí, zvířat a rostlin. Mezi kompetence patří například kontrola vyváženého, dováženého nebo prováženého zboží přes Českou republiku. Má na starost kontrolu plnění povinností stanovených zákonem u zaměstnavatelů cizinců, provozovatelů hazardních her a podnikatelů. Dohledává zboží, jež bylo protiprávně přivezeno nebo vyvezeno a také osoby, které tento akt zprostředkovaly.¹⁰

Celní správa využívá psů pro vyhledávání drog, tabáku, alkoholu, zbraní, živočišných produktů (CITES), bankovek a anabolických steroidů.¹¹

Řídí se zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky.¹²

⁸ Zákony a předpisy. HZS ČR [online]. ©2017 [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/zakony-a-predpisy-zakony-a-predpisy.aspx>

⁹ Kynologie v integrovaném záchranném systému. HZS ČR [online]. 2017 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

¹⁰ Kompetence - čím se zabývá celní správa. CS ČR [online]. Praha [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kompetence/Stranky/default.aspx>

¹¹ Výcvikové zařízení služební kynologie CS ČR [online]. In: . [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/V%C3%BDcvikov%C3%A9+za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD+slu%C5%BEbn%C3%AD+kynologie+Celn%C3%AD+spr%C3%A1+vy+%C4%8CR+He%C5%99manice.pdf>

¹² Legislativa. Celní správa ČR [online]. Praha, 2016 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/legislativa/Stranky/legislativa-zakladni-informace.aspx>

„Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) byla sjednána v roce 1973 ve Washingtonu. Jejím cílem je ochrana ohrožených druhů živočichů a rostlin před hrozbou vyhubení v přírodě z důvodu nadměrného využívání pro komerční účely. Úmluva reguluje zejména obchod s exempláři ohrožených druhů získaných z volné přírody, kontroluje však i obchod s živočichy odchovanými v zajetí nebo člověkem vypěstovanými rostlinami druhů, které jsou v přírodě ohroženy. V současné době má úmluva 183 smluvních stran, Česká republika je smluvní stranou od 1.1.1993.“¹³

2.4 Vězeňská služba ČR

Je ozbrojený bezpečnostní sbor, který se zabývá zajišťováním výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby ve 35 věznicích po celé České republice a má na starost pořádek u soudního řízení – eskort vězňů a jejich střežení při celém výjezdu. Dále sem spadá správa věznice, zodpovědnost za podmínky zákonem stanovené ohledně výkonu trestu odnětí svobody a výkonu vazby.

V České republice jsou v současné době věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou, kam jsou vězni přiřazeni podle rozhodnutí soudu, dle stupně závažnosti spáchaného trestného činu.

Vězeňskou službu České republiky spravuje zákon č. 555/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.¹⁴

Ve věznicích se služební psi využívají jako prostředek preventivní, pokud je třeba tak i donucovací. Specialisté na pachové práce pouze vyhledávají drogy a jiné psychotropní látky.¹⁵

¹³ CITES. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy

¹⁴ VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Cíle a poslání VS ČR* [online]. Vězeňská služba České Republiky, ©2018 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://vscr.cz/o-nas/zakladni-informace/>

¹⁵ Výcvikové kurzy pro služební psy. *VS ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://vscr.cz/veznice-kynsperk-nad-ohri/uncategorized-cs/novinky/vyvcikovve-kurzy-pro-sluzebni-psy/>

2.5 Veřejné sbory

Armáda ČR – Je ozbrojená složka, která zastává hlavní funkci obrany České republiky. Jejich úkolem je střežení objektů, které jsou důležité pro obranu ČR. Pokud je to nezbytně nutné, plní úkoly Policie ČR, pokud jejich prostředky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti. Dalším úkolem armády je součinnost v záchranných pracích při závažných situacích ohrožujících životy, zdraví a majetek. Plní humanitární úkoly civilní ochrany a zabezpečují kulturní, vzdělávací, sportovní a společenské akce. Dále zajišťují leteckou dopravu ústavních činitelů a další letecké služby.¹⁶

Řídí se zákonem č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách.

Armáda především využívá hlídkové a strážní psy na ochranu objektů. Poté psy specialisty například na vyhledávání drog, výbušnin, zbraní a na záchranářské akce.

Součástí Armády ČR je i Vojenská policie, která má psy na vyhledávání drog, výbušnin, zbraní, které využívá pro interní potřebu v rámci armády ČR.

Tito psi specialisté Armády ČR působí v převážné většině i na zahraničních misích armády ČR, kde v rámci NATO je jejich práce vysoce hodnocena a ceněna.¹⁷

Vojenská policie - Činnost vojenské policie je velmi rozsáhlá. Plní úkoly ve prospěch útvarů Armády ČR, šetří závažné případy trestné činnosti, pátrá po ztracených vojácích či po majetku státu, se kterým hospodaří ministerstvo obrany. Chrání vojenský materiál a objekty určené ministerstvem. Má vlastní kriminální službu, oddělení kriminalistických technik a expertiz, dopravní, pořádkovou a ochrannou službu, pyrotechnickou i kynologickou službu.¹⁸

Řídí se zákonem č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů.

Vojenská policie využívá psy hlídkové a speciální pro podporu činností ochranné, dopravní, pořádkové a kriminální služby. Hlavními úkoly kynologické služby jsou například ochrana objektů Ministerstva obrany, vyhledávání omamných

¹⁶ Předpis 219/1999 Sb. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR [online]. Praha, 2018, 2018 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=219&r=1999>

¹⁷ Služební kynologie u jednotlivých ozbrojených sborů. *Cz-pes* [online]. 2013 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-2.php>

¹⁸ DOLEJŠÍ, Ladislav. *Vojenská policie: Military police Czech Republic*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2018. ISBN 978-80-7278-737-1, s. 52-65.

a psychotropních látek, zbraní či výbušnin. Podílí se na odhalování trestné činnosti, vyhledávání a šetření přestupků.¹⁹

Hradní stráž - Je ozbrojená síla České republiky, která se řídí rozkazy náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky. Jejím hlavním úkolem je hlídat a chránit budovy, ve kterých se nachází prezident nebo jeho hosté.

Řídí se zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.²⁰

„Příslušníci čtyř psovodů podporují strážní jednotky zejména v aktivní ochraně sídel prezidenta republiky. K tomuto účelu jsou využíváni jak psi hlídkoví, kteří jsou připravováni pro strážní službu v těsném kontaktu se psovodem, tak psi speciální, určení např. k vyhledávání výbušných systémů.“²¹

Obecní policie – Podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii je na každém zastupitelství města nebo obce, zda si zřídí vlastní obecní policii. Obecní policie se v některých městech nazývá Městská policie. Jejich úkolem je zajistit veřejný pořádek a klid v přiděleném teritoriu, odhalovat přestupky a jiné správní delikty. Strážníci mají dle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, kompetence, které jsou omezeny oproti Policii ČR, ale jsou dostačující pro výkon práce a zajištění veřejného pořádku. Při plnění úkolů velmi často spolupracují s Policií ČR.²²

U obecní policie jsou psi využíváni do terénu například na bezpečnostní opatření, ke kontrole objektů nebo při fotbalových zápasech.²³

Jediní psi specialisté jsou zařazeni u útvaru psovodů Městské Policie Praha. Jedná se o družstvo záchranářů, které působí, pokud dojde k nějaké mimořádné události – výbuch plynu, zřícení budovy apod. Tito policisté mají nepřetržité 24 hodinové služby a vyjíždí v rámci celé České republiky. Tito psi specialisté – záchranáři musí splňovat atest MVČR, který je platný na dva roky.²⁴

¹⁹ DOLEJŠÍ, Ladislav. Vojenská policie: Military police Czech Republic. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2018. ISBN 978-80-7278-737-1, s. 52-65.

²⁰ Působnost. *Hrad.army* [online]. 2014 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.hrad.army.cz/pusobnost>

²¹ O nás. *Hrad.army* [online]. 2014 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <http://www.hrad.army.cz/o-nas>

²² MACEK, Pavel. *Bezpečnostní služby*. 2., dopl. vyd. Praha: Police history, 2008. ISBN 978-80-86477-48-0, s. 74,75.

²³ Služební kynologie u jednotlivých ozbrojených sborů. *Cz-pes* [online]. 2013 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-2.php>

²⁴ Strážníci kynologové z MP Praha jsou pravidelně nasazováni do záchranných akcí v rámci ČR. *MP Praha* [online]. 2015 [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://mppraha.cz/uvod/hlavni-clanky/881-straznici->

3 Služební psi v bezpečnostních složkách

V následující kapitole a podkapitolách autorka uvede vhodná plemena pro speciální pachové práce a také vytyčí aspekty pro správný výběr psa.

Pro speciální pachové práce se psi využívají zejména u Policie ČR, a to z důvodu uplatnění při získávání informací a poznatků o trestné činnosti a při trestním řízení.

Mezinárodně používaná zkratka K-9 patří všem profesionálním kynologům v ozbrojených sborech, kteří s láskou pečují o služební psy v majetku státu. Psovod K-9 je totiž se svým psím kamarádem po celých 24 hodin, sedm dní v týdnu, 365 dní v roce, a to jak ve službě, tak o dovolené, ale i během nemoci psa. Když si psovod štěně vychovává sám, vytvoří se mezi nimi pouto, které je v tomto povolání potřeba. Pokud má být pes dobře psychicky připraven do služby, je nutné ustájení, pokud je to možné, v bydlišti psovoda. Po ukončení služby pes odchází do tzv. „důchodu“ s tím, že dožívá s rodinou psovoda a psovod jej neopouští ani ve chvíli nejsmutnější, kterou je loučení s životem psa. Služební pes se zpravidla dožívá 12-15 let. V této době již vedle něj vyrůstá nový adept na profesionální policejní kariéru. O tom, že je to od psovoda ohromná obět' a převeliká řehole, nemůže být vůbec žádných pochyb.²⁵

3.1 Vhodná plemena na speciální pachové práce

Mezi základní plemena využívaná pro Policii ČR patří německý ovčák a belgický ovčák. Dále jsou využívány plemena rottweiler, knírač velký, labradorský retriever, flat chat retriever, golden retriever. Také plemena ohařů, jako je německý ohař či výmarský ohař nebo slídičů, například kokršpaněl špringl španěl, velšspringl španěl. Pro povahové vlastnosti i kříženci těchto plemen, kteří odpovídají nárokům pro výcvik služebních psů specialistů.

Pro speciální pachové práce jsou zejména vybírány feny, oproti všestranné kynologii.²⁶

kynologove-z-prazske-mestske-police-jsou-pravidelne-nasazovani-do-zachrannych-akci-v-ramci-ceske-republiky

²⁵ BENÍŠEK, Stanislav. *Speciální pachové práce služebních psů* (přednáška), 2016, VOŠ zdravotnická, managementu a veřejnoprávních studií, s. r. o. [cit. 2019-03-10].

²⁶ Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *Police ČR* [online]. 2010 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.police.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>

3.2 Výběr psa na speciální pachové práce

Výběr psa hraje velkou roli. Na první pohled musí být pes sebejistý, ale při různých zkouškách se může projevit jeho strach. To je důležité odhalit, dříve než by měl být uplatněn v praxi. Psa testuje neznámý psovod na neznámém místě. Posuzuje se jeho povaha a řeč těla. Měl by být dobře kontaktní, přátelský, zvědavý, nebojácny a klidný. Neměl by se bát například vody, výšek, hloubek, tmavých prostorů, stísněného prostředí apod. To vše se odhalí při speciálních testech, které musí pes při svém výběru na speciální pachové práce úspěšně absolvovat.

Mohou například nastat situace, kdy při výjezdu na akci někdo ze zúčastněných použije zbraň. Proto se testuje odolnost při střelbě, pes by se neměl bát a měl by tuto situaci považovat za přirozenou.

Reakce na motorová vozidla se testuje z toho důvodu, že psovod bere psa s sebou do akce většinou autem. Pes by měl působit klidně a nijak se vozidla nebát.

Na chůzi po různých typech podlah a povrchů v interiéru, po schodech, žebříku, v tmavých místnostech, ale i na reakce psa v hlučném prostředí se provádí zkouška chování v budovách. Pes by měl působit klidně, ale se značnou zvědavostí.

Každý pes by měl mít zálibu v aportování. Proto je další test zaměřen na přetahovanou a aport. U přetahované je hodnocena výdrž. Aport je nejprve pojat formou hry, poté ho psovod umístí na nedostupné místo a tím se ukáže, zda psa opravdu zajímá. Reakce štěkání a škrábání k dosažení aportu je správná. Zjistí se tedy, jak je vytrvalý.

Dalším testem je vyhledávání po pachu aportovaného předmětu. Aport se ukryje na psovi neznámé místo a poté se hodnotí, jak jej hledá.

Chování a reakce samotného psa na cizí přátelské osoby by mělo být neutrální.

Psa testují minimálně dva cvičitelé, kdy každý psa přezkouší a společně hodnotí jeho výsledky.²⁷

Výběr psa je ovlivněn i veterinární prohlídkou. Zde pes projde celkovou kontrolou, aby se nestalo, že má nějaké skryté indispozice, které by bránily kvalitní

²⁷ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN. *Policajná kynológia*. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8, s. 365-368.

práci. Provádí se rentgenologické vyšetření na dysplazii loketních, kyčelních kloubů, spondylózy páteře, odběr krve na laboratorní vyšetření, kontrola úplnosti a nepoškození chrupu psa, kontrola úplnosti pohlaví, kontrola identity psa (tetování, označení čipem), atd.

Psovod si psa může vychovat sám, nebo ho dostane vychovaného po roce věku, variantou je i výkup od civilních chovatelů psů.²⁸

²⁸ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN. *Policajná kynológia*. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8, s. 365-368.

4 Psovod

V následující části bakalářské práce se bude autorka věnovat práci psovoda. Jaké by měl mít kvalifikace, výbavu a jak správně působit na psa při výcviku.

Psovod u Policie ČR by měl být nejdříve policistou zařazeným ve skupině kynologie. Musí splnit atestační zkoušky dle zkušebního řádu Policie ČR. Doporučuje se, aby měl odsloužené 3 roky s hlídkovým nebo pátracím psem, než je mu přidělen pes na speciální pachové práce.

Kvalifikační požadavky na záchranářského psovoda u integrovaného záchranného systému jsou dovršení 18. roku věku, odborná, fyzická a zdravotní způsobilost. Využívány jsou při sutinovém vyhledávání osob ve zříčených budovách, k plošnému vyhledávání po pohřešovaných osobách a také k zapojování do mezinárodních záchranných operací. Tyto kvalifikace a zkušenosti jsou prověřovány absolvováním praktických a teoretických zkoušek.²⁹

Stejně tak psovodi u Celní správy ČR musí splnit atestační zkoušky a prokázat tím své znalosti a zkušenosti v daném oboru.³⁰

Ve výcviku psa hraje osobnost psovoda velkou roli. Pokud psovod chce, aby pes pracoval s radostí a zájmem, musí mezi nimi vzniknout a fungovat dobrý vztah. Ten se vyvíjí nejen při výcviku, ale i tím, že se psovod o psa stará – jde o jeho péči jako krmení, ošetřování a provádění další zoohygieny služebního psa.

Teoretické znalosti výcviku se projeví při jeho praktikování. Musí tedy znát kromě základů teorie výcviku i teorii nervové činnosti, základy zdravotní péče a výživy psa.

Sebeovládání psovoda je další významný aspekt. Pokud začne být při výcviku naštvaný, je třeba s trénováním psa skončit. Pes si totiž velmi dlouho pamatuje trest, což by mohlo narušit jejich práci a už by nebyl vhodný pro další speciální službu.

²⁹ Sběrka interních aktů řízení GŘ HZSČR a náměstka MV. In: Zkušební předpis kynologů pro IZS[online]. Praha, 2003 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: http://www.usar.cz/data/articles/down_274.pdf

³⁰ Výcvikové zařízení služební kynologie. Celní správa ČR [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/vyvcikovove-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>

4.1 Působení na psa

Psovod je osoba, která za služebního psa zodpovídá a usměřuje jej v jeho další činnosti. Působí na psa jako tzv. komplexní podnět, což je například působení na psa hlasem, svými pohyby, pachem, postavou i oblečením. Jelikož psi rozlišují sílu a výšku hlasu, každý povel má jinou intonaci. Důležité je povely vyslovovat srozumitelně. Intonace se dělí na rozkazovací, zakazující a laskavou (mazlivou).

Rozkazovací se vyslovuje krátce a rázně například „SEDNI!“, „LEHNI!“. Zakazující se především využívá, pokud pes dělá něco špatného, nedovoleného. Psovod dává povel důrazně, například „FUJ!“, „NESMÍŠ!“. Laskavá intonace znamená pro psa pochvalu za dobrou práci, například „HODNÝ“.

Pohyb psovoda je stejně důležitý jako jeho hlas. Posunky pažemi nebo pohyb těla by měly být automatické při každém hlasovém povelu. Tím se uspíší zapamatování návyku psa.

Při nácviku pachových prací se nejprve pracuje s pachem psovoda. Jelikož ho pes zná velmi dobře, tak ho snadno rozliší od ostatních. Slouží to k vybudování návyků, které se později využijí při výcviku stop nebo různých cizích cílových pachů, které se využívají u speciální kynologie.³¹

4.2 Výběr psovoda

Podmínky pro přijetí jsou plnoletost, zdravotní prohlídka, psychická a fyzická způsobilost, znalost první pomoci, veterinární zdravotvědy, odolnost vůči stresovým situacím, maturita a samozřejmě čistý trestní rejstřík.

Zdravotní prohlídka je u bezpečnostních sborů zajištěna vstupními a periodickými zdravotními prohlídkami.

Pro potvrzení o psychické způsobilosti stačí dovršení 18. roku věku a kontrolní vyšetření u psychologa na pracovišti.

Fyzická způsobilost by měla být natrénovaná při výcviku. Je velmi důležitá, protože nastávají případy, kdy se pracuje v obtížném terénu a třeba i velmi dlouhou dobu.

³¹ MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-065-4, s. 20 - 23.

Výjezdy jsou bohužel mnohdy spojeny s nálezem osob, které jsou vystavené ohrožení života. Proto je vhodné absolvovat kurz první pomoci, jenž je při výkonu této činnosti někdy bezesporu přínosný.

Každý psovod by měl být schopen poskytnout první pomoc svému psovi, protože při zásahu může velice snadno dojít k poranění psa. Také by měl být schopný odhadnout, kdy má pes zdravotní potíže, které by mohly ovlivnit jeho práci. Z tohoto důvodu se psovodi zúčastňují kurzu veterinární zdravotní péče.³²

Psovod by měl být cílevědomý, trpělivý a oddaný své práci. Jako každý nově přijatý policista musí projít základní odbornou přípravou. Musí absolvovat základní kurz se zaměřením na služební kynologii. Zde získá praktické i teoretické poznatky a zkušenosti. Poté se psem navštěvuje speciální kurz dle dané specializace, tento kurz se musí obnovovat dle problematiky různých speciálních činností služebního psa.³³

Do služby je možné nastoupit se svým vlastním psem, ale záleží na kvalitách, výcviku, zdravotním stavu a věku psa. Nový psovod však většinou dostane psa z předvýchovy policejních chovatelských stanic, nebo je pes vykoupen od civilních chovatelů.³⁴

4.3 Výbava psovoda

Základní výbavou psovoda jsou pomůcky používané ve službě, jako příslušenství bezpečnostních složek, například služební zbraň, donucovací prostředky, spojovací prostředky – vysílačka nebo služební mobil, administrativní pomůcky, baterka apod. Mezi základní výbavu pro služebního psa patří řetízkový obojek, vodítka 1,7m, 4m a 10m, popřípadě ochranný náhubek, postroj pro psa, hřeben a kartáč, pamlsky nebo různé hračky a další odměny.

Ke každé další specializaci je výbava individuální a rozdílná dle vykonávané práce.³⁵

³² MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-065-4, s. 20 - 23.

³³ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN. *Policejní kynologie*. Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8, s. 333 – 338.

³⁴ Jak se stát policejním psovodem a co to obnáší? *Cz-pes* [online]. 2004 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/cl-2004030602-q-Jak-se-stat-policejnim-psovodem-a-co-to-obnasi>

³⁵ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN. *Policejní kynologie*. Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8, s. 333 – 338.

5 Výcvik psa na speciální pachové práce

V následující kapitole bude popsán výcvik psa na speciální pachové práce, vhodné pomůcky a výcviková střediska bezpečnostních složek. Také rozdělení kategorií služebních psů a jejich přezkoušení.

Před každým výcvikem by měl být pes dobře vyvenčený. Rychlost učení je ovlivněna dvěma faktory, těmi jsou dobrý vztah mezi psovodem a psem a chuť psa aportovat. Výcvik je založený na pozitivní motivaci k získání odměny. Překlenutí doby mezi vykonanou prací a odměnou se nazývá přemostění.

Nejdůležitější částí výcviku je vtiskávání (schopnost zvláštního způsobu učení v raném mládí zvířat) pachů. Tento proces je velmi dlouhodobý a pracný, je důležité cviky často opakovat a postupně zvyšovat jejich náročnost. V počáteční fázi se doporučuje psa hodně odměňovat pamlsky, hračkou, pohlazením, tónem hlasu a také klikrem („cvakátko“). Pomáhá k pozitivnímu upevnování chování, které chceme u zvířete podporovat. Výhodou je nezaměnitelnost jeho zvuku.³⁶

Další složkou výcviku je asociativní učení, které se dělí na klasické a operativní podmiňování.

Klasické podmiňování je spojování dvou podmětů, kdy jeden předchází druhému. Je to například vodítka, které znamená, že se půjde na procházku. U tohoto typu podmiňování uvedeme psa za použití podmíněných a nepodmíněných podnětů do nějaké polohy, načež mu je oznámeno, že je to správná poloha a dostává odměnu.

Operativní podmiňování je založeno na podnětu či situaci, podle které se pes chová (zda chce něco získat nebo se tomu naopak vyhnout) a důsledku. Na základě toho se chování bude nebo nemusí opakovat. Například: pes chce dostat pamlsky, na základě povelu si sedne a zaslouží si ho.³⁷ Ovšem u operativního podmiňování, laicky řečeno učení „metodou pokus – omyl“, musí zvíře vykonat nějakou činnost a poté je mu za pomoci například klikru oznámeno, že je to ta správná činnost a že odměna je na cestě. Toto učení je náročnější na psovoda, protože jej nutí při výcviku myslet.

³⁶ ŠUSTA, František. *Trénink je rozhovor, ve kterém má i váš pes co říct*. Praha: Plot, 2014. ISBN 978-80-7428-232-4 s. 50.

³⁷ Jak se psi učí. *Psí škola Arka* [online]. 2017 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.pskolaarka.cz/jak-se-psi-uci/>

Cílem výcviku je označení cílového pachu. Ten je buď aktivní, to znamená, že pes štěká, hrabe a kousáním se snaží dostat ke zdroji pachu, nebo je pasivní, a to si u nálezů sedne, lehne nebo uchopí nález a vrátí se k psovodovi.

Současným trendem je pasivní značení, aby nedocházelo ke zranění osob nebo poškození majetku.

Trénink musí být přizpůsoben praktickému výkonu služby, kde ji bude vykonávat, proto se využívají k výcviku tyto pomůcky: sniffer, latexové rukavice, pean a také čtyřramenný karusel.³⁸

Výcviková střediska na speciální pachové práce najdeme po celé České republice. Policie ČR má tato střediska v Plzni na Bílé Hoře, dále jsou Býchory u Kolína a Dobrotice u Holešova.³⁹ Pro příslušníky Celní správy ČR je Mezinárodní výcvikové středisko v Heřmanicích,⁴⁰ Armáda ČR má své výcvikové středisko na základně v Grabštejně⁴¹ a výcvikové středisko Vězeňské služby ČR se nachází v Kynšperku nad Ohří.⁴²

³⁸ BENÍŠEK, Stanislav. *Speciální pachové práce služebních psů* (přednáška), 2016, VOŠ zdravotnická, managementu a veřejnoprávních studií, s. r. o. [cit. 2019-03-10].

³⁹ Odbor služební kynologie a hipologie. *Policie ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

⁴⁰ Výcvikové zařízení služební kynologie. *Celní správa ČR* [online]. 2017 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/vycvikove-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>

⁴¹ Grabštejn. *ECanis* [online]. 2016 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: http://www.ecanis.cz/clanky/grabstejn_67.html

⁴² Výcvikové kurzy pro služební psy. *Vězeňská služba ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-kynsperk-nad-ohri/uncategorized-cs/novinky/vycvikove-kurzy-pro-sluzebni-psy/>

5.1 Kategorie

Dle zkušebního řádu Policie ČR pro přezkušování služebních psů v Policii ČR jsou pro psy specialisty zařazeny tyto kategorie:

- MPI – specialista k vyhledávání osob metodou pachové identifikace
- SPO – specialista k vyhledávání osob v dopravních prostředcích
- SPV – specialista k vyhledávání výbušnin
- SPZ – specialista k vyhledávání zbraní
- SPD – specialista k vyhledávání drog
- SPM – specialista k vyhledávání mrtvol
- SPA – specialista na vyhledávání akceleračních
- SPJ – specialista k jiným speciálním pracím

5.2 Přezkoušení služebních psů

Přezkoušení služebních psů se skládá z cviků poslušnosti a z vyhledávání cílového pachu, u obou složek se dbá na odlišení dle jednotlivých specializací.

Například cílovým pachem specialisty na vyhledávání drog je pach drogy, u specialisty na vyhledávání výbušnin je to výbušnina nebo nástražný výbušný systém, u psa záchranáře je to pach živé osoby, u psa na vyhledávání neživých osob je to mrtvolný pach. Tento cílový pach je umístěn různě dle potřeby praktického výkonu služby - v interiérech budov, v terénu, automobilech, zavazadlech, na osobách atd.⁴³

⁴³ Zkušební řád Policie ČR. Cz-pes [online]. 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>

6 Zkoušky psů specialistů

V této kapitole budou stručně popsány zkoušky psů specialistů, rozdělení kurzů dle specializace a informace o atestaci.

Zkoušky se provádí před tříčlennou komisí. Přezkušování psích specialistů provádí většinou u Policie ČR zaměstnanci Odboru kynologie a hipologie nebo u atestu Ministerstva vnitra zaměstnanci Generálního ředitelství HZS. Hodnotí se připravenost psů. Dle zkušebního řádu Policie ČR pro přezkušování služebních psů v Policii ČR se dělí kurzy podle specializací na různé délky a typy např.:

Název kurzu	Zkratka	Délka trvání (týdny)
Speciální kurz k vyhledávání osob v dopravních prostředcích	SKVO	8
Základní kurz k vyhledávání osob	ZKSP0	6
Základní kurz k vyhledávání osob metodou pachové identifikace	ZKSPI	10
Doškolovací kurz k vyhledávání osob metodou pachové identifikace	DKSPI	8
Základní kurz k vyhledávání drog	ZKSPD	8
Doškolovací kurz k vyhledávání drog	DKSPD	6
Základní kurz k vyhledávání zbraní	ZKSPZ	8
Doškolovací kurz k vyhledávání zbraní	DKSPZ	6
Základní kurz k vyhledávání výbušnin	ZKSPV	8
Doškolovací kurz k vyhledávání výbušnin	DKSPV	6
Základní kurz k vyhledávání mrtvol	ZKSPM	8
Doškolovací kurz k vyhledávání mrtvol	DKSPM	6

Platnost atestační zkoušky je jeden rok. Ke splnění této zkoušky musí mít pes téměř 100% úspěch, záleží na dané specializaci.⁴⁴

⁴⁴ Zkušební řád Policie ČR. Cz-pes [online]. 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>

7 Využití psa na speciální pachové práce

V následující kapitole budou popsány způsoby využití psa na speciální pachové práce. Blíže se bude autorka věnovat metodě pachové identifikace.

V posledních letech je černý trh se zbraněmi a výbušninami ve světě nejrozšířenější, také roste výskyt teroristických útoků. Vycvičení psi se věnují *detekci výbušnin a nástražných výbušných systémů* a slouží jako prevence i jako represe při nalezení těchto zařízení. Práce kynologů v tomto oboru je velmi rozšířená, zahrnuje prohlídky preventivní, bezpečnostní, domovní, prohlídky objektů, dopravních prostředků, v terénu nebo na veřejném prostranství. Prohledávají se nalezené či doručené předměty i osoby, které jsou podezřelé.

Současným trendem je vtiskávat psům pach dusičnanů, ze kterých lze velmi snadno vytvořit nástražný výbušný systém (NVS).

Psi pomáhají i při *vyhledávání drog a psychotropních látek*. Obchod s drogami je ve světě druhý nejrozšířenější, proto je nutné mít psy vycvičené na tyto typy drog: marihuanu, hašiš, heroin, kokain, efedrin, metanfetamin, amfetamin a extázi. Tato práce se provádí všude, kde se mohou drogy vyskytovat. Jsou to například objekty a veřejná prostranství, dopravní prostředky, sportovní a kulturní akce. Prohlídky se provádí i na osobách.

Ke zjištění hořlavých látek, které byly zneužity k založení požáru, se využívá přímo na místě metody *detekce akceleraantů*. V ohořelých zbytcích, ale i na oděvech žhářů lze najít jejich určité množství. Mezi akceleraanty patří látky, které mají dobrou hořlavost a lze s nimi rychle a poměrně snadno založit požár. Jsou to například benzín, podpalovače, petrolej, ředidla nebo aceton.

Vyhledávání živých osob se provádí plošně v terénu, v sutinách, lavinách nebo také ve vodě.⁴⁵

Vyhledávání lidských kadaverů nebo jejich ostatků se vyskytuje téměř všude. Pracuje se plošně i v terénu. Tato činnost je velmi nápomocná kriminalistům při řešení případů násilné trestné činnosti.

⁴⁵ BENÍŠEK, Stanislav. Speciální pachové práce služebních psů (přednáška), 2016, VOŠ zdravotnická, managementu a veřejnoprávních studií, s. r. o. [cit. 2019-03-10].

Jelikož nelegální obchod se zvířaty se dostal již na třetí pozici na černém trhu, byla objevena nová metoda výcviku psích specialistů na *vyhledávání pašovaných zvířat nebo jejich ostatků*. Zakladatelem této metody výcviku psích specialistů je Australan Steve Austin. Psům musí psovod vtisknout pachy peří exotických ptáků, kožešin exotických zvířat, hadí kůže, želvích krunýřů, trofejí vypreparovaných (vycpaných) zvířat, paroží a spoustu dalších, které jsou na trhu zrovna žádané.

Dále jsou dvě nové specializace, a to *vyhledávání bankovek a anabolických steroidů*.

Metoda pachové identifikace pracuje s velmi citlivým čichem psa, který má 220 milionů čichových buněk, pro srovnání člověk jich má 10 milionů. Pes má až 1000 receptorů na čichání v nosní sliznici, na vidění 3 a na chuť 5, a ty se vzájemně překrývají. Velkou výhodou je, že u této práce je pes nestranný živý nástroj (biodetektor), protože nemá žádné emoční ani jiné spojení s porovnávanou osobou. Samozřejmě také provádí náročnou činnost pouze za odměnu. A jelikož je pes vždy odměněn za dobrou práci, tak se nestává, že by se zmýlil.

Pach osoby se dělí do čtyř základních skupin. První je pachové pozadí, které má organický i anorganický původ a to už na místě činu před vyšetřováním události. Druhé jsou pachy druhové, ty určí pohlaví člověka, etnickou příslušnost, choroby, návyky a mnoho dalších znaků. Jako třetí jsou pachy přidružené, například pachy bydliště, přinesené odjinud. Jako poslední je pach individuální, který je geneticky podmíněn po dobu života osoby a je stálý, což je vědecky i empiricky prokázáno.

Pach na místě činu sbírá kriminalistický technik do pachové konzervy. Menší předměty zajištěné na místě činu mohou být pachovány přímo v konzervě. Stopy se zajišťují přímým kontaktem textilní tkaniny s místem pachové stopy. Poté je látka vložena pomocí nástrojů (pean, kleště) do pachové konzervy, která se uzavře víčkem.

Pokud je nutné odebrat stopu přímo z osoby, musí ji odebrat proškolený policista, který je stejného pohlaví jako podezřelá osoba. Odebírá se z boku trupu.⁴⁶

⁴⁶ BENÍŠEK, Stanislav. Speciální pachové práce služebních psů (přednáška), 2016, VOŠ zdravotnická, managementu a veřejnoprávních studií, s. r. o. [cit. 2019-03-10].

Pachová komparace (ztotožnění pachu) se provádí téměř na konci celého procesu. Mezi odebranou pachovou konzervu psovod připraví klamné. Vybírají se podle shodného pohlaví, etnika a z obdobného prostředí. Před porovnáním pachových stop se provede náhodná zajímavost: služební pes načichá cvičný vzorek a označí ho v řadě pachových konzerv. Tím se vyloučí náhodné označení pachové konzervy psem. Ty se poté rozmístí ve speciální místnosti. Pes zpravidla 3x opakuje pachové porovnání, z toho 3x je v řadě umístěna pachová stopa – musí ji kladně označit – tato komparace byla kladná, pes ztotožnil pachy a vznikla pachová shoda. Ale pokud služební pes 2x neoznačí žádnou konzervu, tak je porovnání negativní a nedošlo k pachové shodě. Výsledek lze ověřit nasazením jiného psa.

Nakonec psovod specialista sepíše odborné vyjádření dle § 105 odst. 1 trestního řádu, do kterého zahrne výsledky porovnání - co s čím bylo porovnáno a zda byla zjištěna shoda. To vše předá vyšetřovateli do spisu.⁴⁷

⁴⁷ BENÍŠEK, Stanislav. Speciální pachové práce služebních psů (přednáška), 2016, VOŠ zdravotnická, managementu a veřejnoprávních studií, s. r. o. [cit. 2019-03-10].

8 Pachové stopy z hlediska kriminalistické odorologie

V této kapitole bude popsána kriminalistická odorologie, definice pachových stop z hlediska kriminalistiky, vymezení základních pojmů metody pachové identifikace a metoda individuální pachové identifikace osob.

Kriminalistická odorologie je relativně mladý obor, který se stále vyvíjí a zlepšuje se. V minulosti byla velmi zpochybňována. Zahrnuje metody objektivní (zkoumání na přístrojové technice) a subjektivní (využívá se speciálně vycvičený pes jako biodetektor).

„Pach je možno z hlediska kriminalistické odorologie definovat jako stálou, působící na konkrétní smyslový orgán živého organismu, vlastnost látek organické i anorganické přírody, která při vdechnutí potřebného objemu odpařené nebo sublimované látky živým organismem stimuluje receptory jeho smyslového orgánu a vyvolávají tak čichový vjem.“⁴⁸

Pouze pachová stopa, kterou vytvořil člověk, je dosud v kriminalistické odorologii i trestně právní praxi považována za důkazní pramen, jelikož může být využita k individuální identifikaci osoby podezřelé z trestného činu.⁴⁹

Každý člověk má individuální geneticky podmíněnou soustavu pachů, která se po celý život nezmění. V kriminalistice tuto vlastnost lidského pachu vnímáme stejně jako individuální a neměnný tvar genetické dvoušroubovice DNA či jako obrazec daktyloskopických papilárních linií.

Pachové stopy existují v mnoha případech společně s dalšími kriminalistickými stopami. Nejvýznamnější pachové stopy jsou biologické stopy, které se nejčastěji vyskytují u násilné a mravnostní trestné činnosti. Jsou to krevní stopy, sliny, kůže, moč, sperma, zvratky, exkrementy, lidský pot či vlasy a chlupy.⁵⁰

⁴⁸ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7, s. 46-47.

⁴⁹ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7, s. 54-55.

⁵⁰ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7, s. 55-56.

8.1 Vymezení základních pojmů metody pachové identifikace

V následující podkapitole budou stručně popsány základní pojmy, se kterými se můžeme setkat v odborném vyjádření či znaleckém posudku.

Jako první a nejdůležitější je místo činu, je to území, kde byl čin spáchán, nebo místo, které souvisí s objasňováním tohoto činu. Dokumentace zajištěných otisků pachových stop se uvádí do protokolu a fotodokumentace. Odborným útvarem je v této činnosti odbor služební kynologie a hipologie Policie ČR. Jako další je pachová stopa, ta je lidským okem neviditelná. Je těžší než vzduch, a proto se usazuje na objektech, kterých se osoba dotýkala či se kolem nich pohybovala. Pachový snímač je speciální druh textilní látky, která má výrazné absorpční vlastnosti a tím umožňuje snadné snímání pachu. Ukládá se do pachové konzervy. Při porovnávání a identifikaci pachu psem se sestaví řada sedmi pachových konzerv, které jsou od sebe vzdáleny jeden metr. Před samotnou identifikací se provádí náhodná zajímavost s cvičným vzorkem, aby se vyloučila nežádoucí reakce služebního psa na porovnávanou pachovou stopu. Pachová komparace se provádí ve srovnávací kóji. Tato místnost je vybavena sedmi držáky na pachové konzervy, pozorovacím oknem, kamerami a dalším stanoveným vybavením.⁵¹

8.2 Metoda pachové identifikace z hlediska kriminalistiky

Touto metodou se potvrdí či vyvrátí přítomnost porovnávané osoby na místě spáchání trestného činu. Aktuálně se pachová komparace v České republice provádí ke konkrétnímu případu pouze na jednom pracovišti a to z důvodu rizika přenosového pachu.

Před zahájením komparace se provede náhodná zajímavost. Dále se rozmístí 7 pachových konzerv a pes načichá srovnávací pach. Přičichává k jednotlivým konzervám a shodnou označí nacvičeným způsobem. Psovod nijak nesmí ovlivnit nalezení pachové stopy, proto stojí mimo zorné pole psa. Po prvním správném označení konzervy psovod specialista změni pořadí konzerv a pokračuje se ve srovnávání pachů. Označí-li pes stejnou konzervu, provede psovod kontrolní výkon. Vyjme pachovou konzervu a pes nesmí označit žádnou. Jako poslední psovod znovu vrátí pachový vzorek do řady a po třetím shodném označení lze považovat srovnávání pachů za průkazné.

⁵¹ STRAUS, Jirí a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7, s. 123-126.

Při komparaci může být přítomen obhájce nebo státní zástupce. Mohou navrhnout, na který post má být umístěný porovnávaný vzorek pachové stopy. Na žádost vyšetřovatele, obhájce obviněného či státního zástupce může být pořízen videozáznam komparace.

„Porovnávání může být prováděno v těchto variantách:

a) srovnávací pachový vzorek se srovnávanými pachovými stopami, tedy od osoby k místu

b) srovnávací pachový vzorek osoby s pachovým vzorkem osoby, tedy od osoby k osobě

c) otiskem pachové stopy, tedy otisky pachových stop zajištěných na místech činu vzájemně

d) otisk pachové stopy s pachovým vzorkem osoby, tedy z místa činu k osobě.“

Po každém srovnávání pachů, vypracuje psovod specialista srovnávací diagram o průběhu pachové zkoušky a také odborné vyjádření.

Pachové konzervy se skladují dva roky a poté se vyřazují. Tato lhůta může být o dva roky prodloužena na žádost příslušného orgánu činného v trestním řízení.⁵²

⁵² STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminologická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7, s. 120-123.

10 Metodika a cíle praktické části

Cílem praktické části je zjistit znalosti veřejnosti o psech využívaných na speciální pachové práce. Autorka sestavila anonymní dotazník (viz. Příloha č. 1) na internetové stránce Survio a stanovila následující čtyři hypotézy:

- Hypotéza č. 1 Většina veřejnosti má povědomí o pachových stopách a jejich průkaznosti.
- Hypotéza č. 2 Veřejnost nemá dostatek informací o využití psů na speciální pachové práce.
- Hypotéza č. 3 Veřejnost má informace o výcviku psa na speciální pachové práce.
- Hypotéza č. 4 Většina respondentů neví, že policejní psůd musí být ve služebním poměru u Policie ČR.

10.1 Realizace průzkumného šetření

Dotazník byl vytvořen na internetové stránce Survio a soustředěn byl na kvantitu respondentů, která v souhrnu potvrdí, či vyvrátí hypotézy. Na celkový počet 13 otázek odpovědělo 90 respondentů, všichni vyplnili dotazník celý. Dotazník byl distribuován přes sociální síť v období od 2. 3. do 7. 3. 2019.

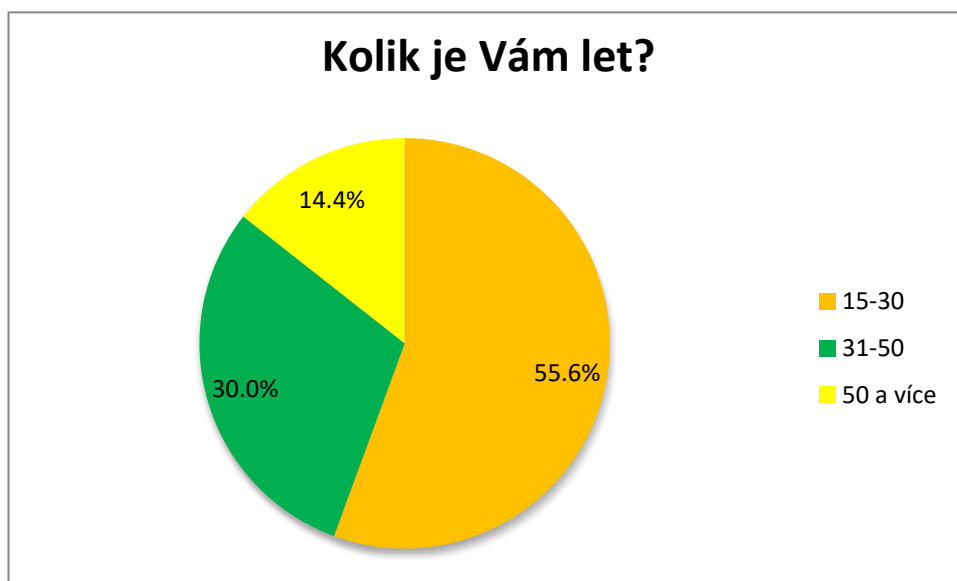
10.2 Výsledky dotazníkového šetření

Graf č. 1

Z celkového počtu 90 respondentů, bylo 55 žen (tj. 61,1%) a 35 mužů (tj. 38,9%).

Graf č. 2

Z celkového počtu 90 respondentů bylo 50 (tj. 55,6 %) z toho 35 žen (tj. 70%) a 15 mužů (tj. 30%) v rozmezí 15 – 30 let, 27 (tj. 30 %) z toho 16 žen (tj. 59%) a 11 mužů (tj. 41%) v rozmezí 31 – 50 a 13 (tj. 14,4 %) z toho 4 ženy (tj. 31%) 9 mužů (tj. 69%) v rozmezí 50 a více let.

Graf č. 3

Celkem 74 dotázaných (tj. 82,2%), z toho 45 žen (tj. 61%) a 29 mužů (tj. 39%), si správně myslí, že psovod musí být ve služebním poměru u Policie ČR, aby mohl tuto práci vykonávat, 16 (tj. 17,8%), z toho 10 žen (tj. 63%) a 6 mužů (tj. 37%), respondentů si myslí opak.

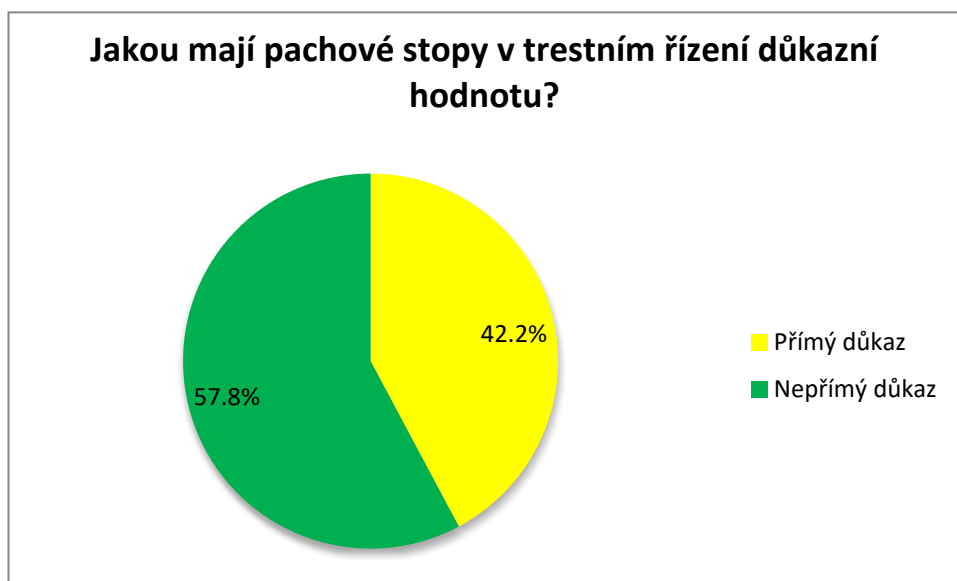
Graf č. 4

Z 90 respondentů 80 odpovědělo (tj. 88,9%), z toho 51 žen (tj. 64%) a 29 mužů (tj. 36%), že se pachové stopy na místě činu zajišťují, 10 (tj.11,1%), z toho 4 ženy (tj. 40%) a 6 mužů (tj. 60%), odpovědělo záporně.

Na místě činu lze zajistit pachovou stopu, která vyšetřovatele může dovést k jejímu pachateli. Proto je zde kriminalisté ihned zajišťují a uchovávají do pachových konzerv.

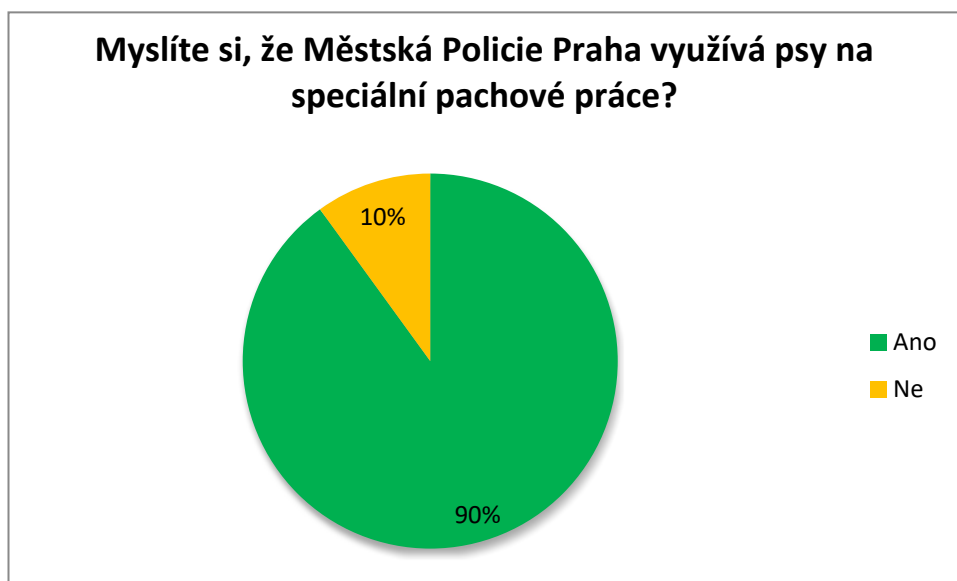
Graf č. 5

U této otázky se 52 dotazovaných (tj. 57,8%), z toho 38 žen (tj. 73%) a 14 mužů (tj. 28%), nemýlilo při odpovědi, že se jedná o nepřímý důkaz. Pachové stopy jako přímý důkaz označilo špatně 38 dotázaných (tj. 42,2%), z toho 17 žen (tj. 45%) a 21 mužů (tj. 55%).

Pachové stopy se zajišťují metodou pachové identifikace, kde je pes živý neovlivnitelný nástroj.

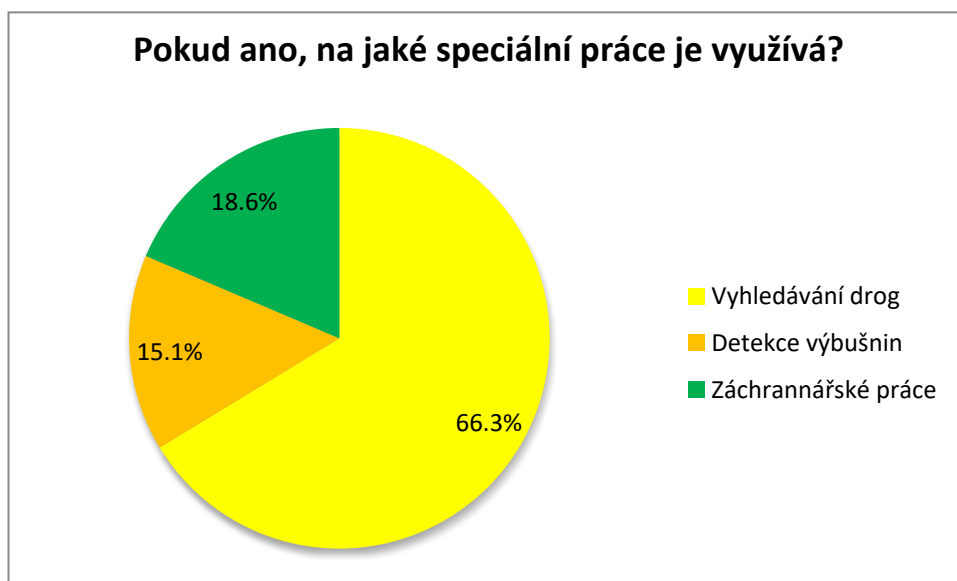
Graf č. 6

Z 90 respondentů odpovědělo kladně 81 respondentů (tj. 90%), z toho 50 žen (tj. 62%) a 31 mužů (tj. 38%) a záporně 9, z toho 5 žen (tj. 56%) a 4 muži (tj. 44%). Správná odpověď byla „ano“, tuto možnost zvolilo 90% dotazovaných.

Tito policisté jsou využíváni k mimořádným událostem v rámci celé České republiky.

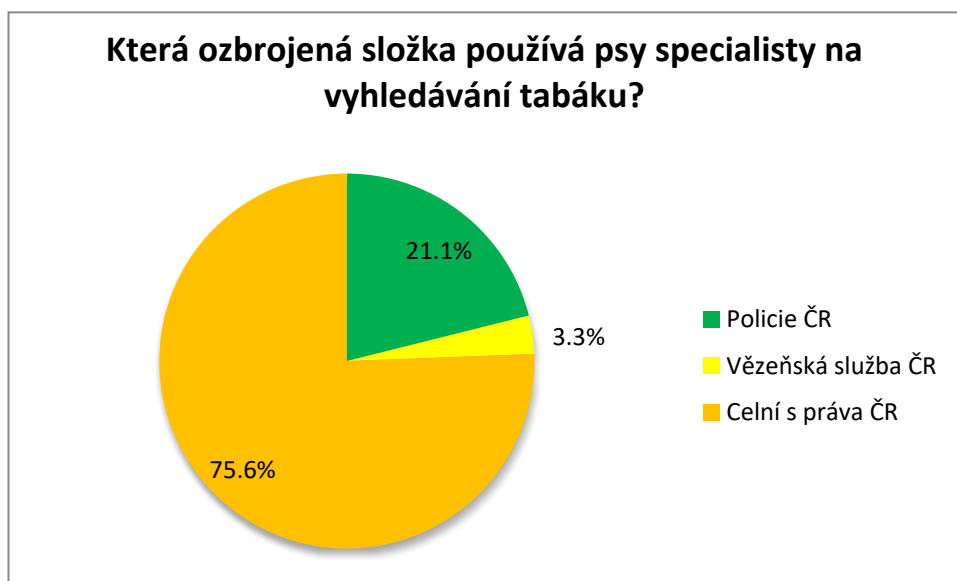
Graf č. 7

Z počtu 81 lidí, kteří v předchozí odpověděli ano, zde celkem 54 (tj. 66%), z toho 30 žen (tj. 56%) a 24 mužů (tj. 44%), odpovědělo „vyhledávání drog“, 12 (tj. 15%), z toho 11 žen (tj. 92%) a 1 muž (tj. 8%), „detekce výbušnin“ a 15 (tj. 19%), z toho 9 žen (tj. 60%) a 6 mužů (tj. 40%) „záchrannářské práce“.

Správná odpověď je „záchrannářské práce“, tito psí specialisté vyjíždí k mimořádným událostem.

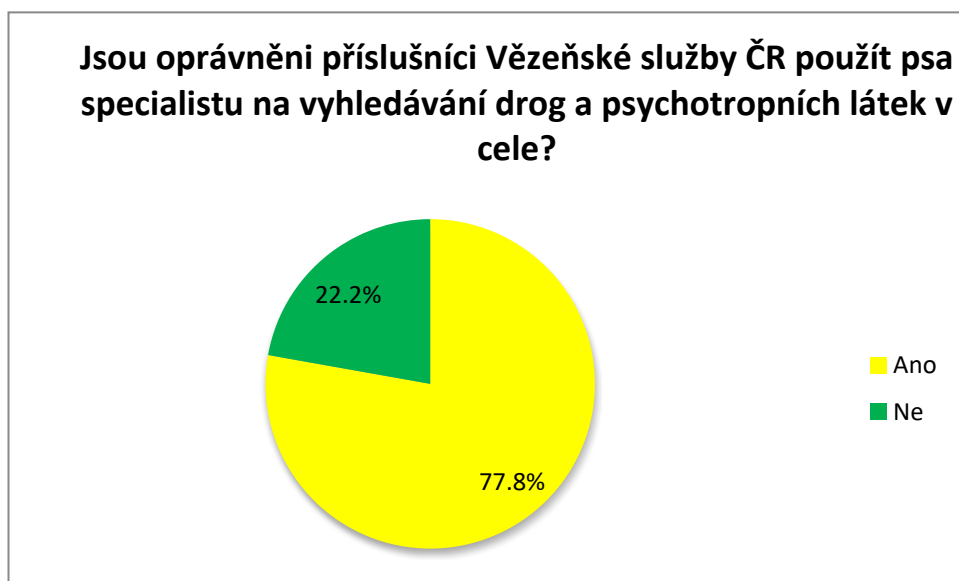
Graf č. 8

Dohromady 19 dotázaných (tj. 21,1%), z toho 10 žen (tj. 53%) a 9 mužů (tj. 47%), odpovědělo „Policie ČR“, 3 (tj. 3,3%), z toho 2 ženy (tj. 67%) a 1 muž (tj. 33%), „Vězeňská služba ČR“ a 68 respondentů,(tj. 75,6%), z toho 43 žen (tj. 63%) a 25 mužů (tj. 37%), odpovědělo „Celní správa ČR“.

Správná odpověď je „Celní správa ČR“. Zde jsou služební psi využíváni k vyhledání pašovaného, neokolkovaného tabáku, který aktivně označí.

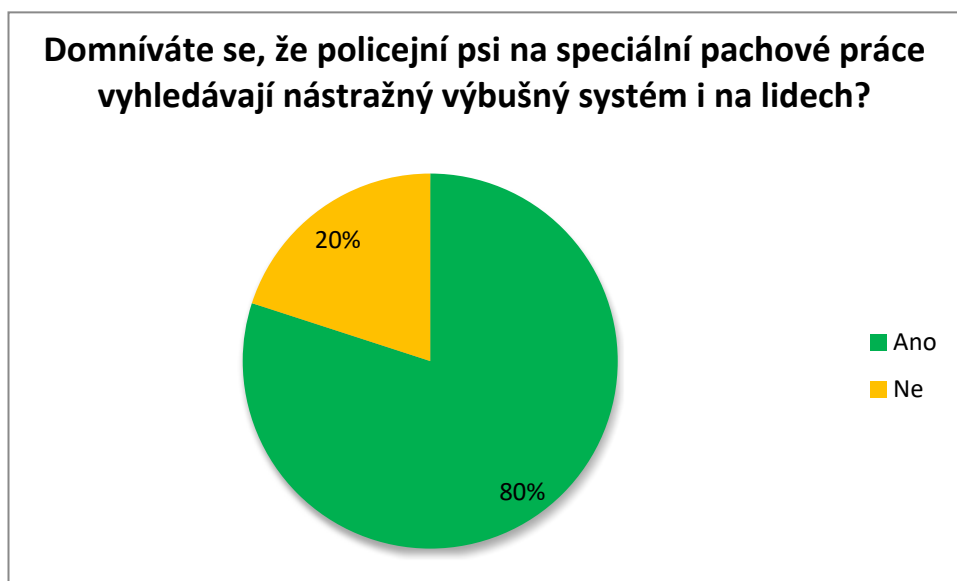
Graf č. 9

Z celkového počtu 90 respondentů zvolilo 70 (tj. 77,8), z toho 43 žen (tj. 61%) a 27 mužů (tj. 39%), odpověď „ano“ a 20 (tj. 22,2%), z toho 12 žen (tj. 60%) a 8 mužů (tj. 40%), odpověď „ne“.

Příslušníci Vězeňské správy ČR jsou k tomu oprávněni z toho důvodu, že ačkoliv jsou kontroly maximální, tak si vězni dokáží najít způsob, jak drogu do věznice dostat.

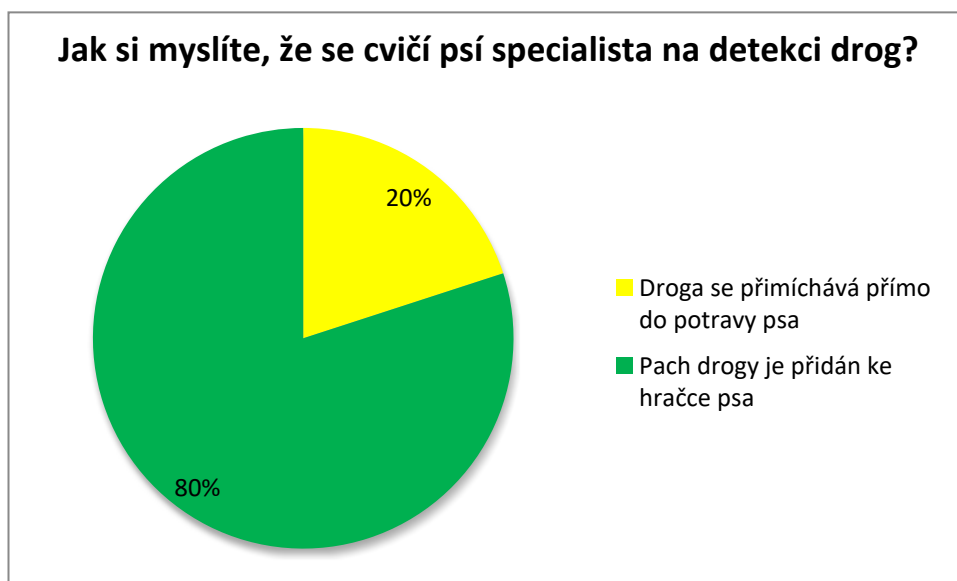
Graf č. 10

Z celkového počtu 90 dotázaných 72 (tj. 80%), z toho 40 žen (tj. 56%) a 32 mužů (tj. 44%) zvolilo odpověď „ano“ a 18 (tj. 20%), z toho 15 žen (tj. 83%) a 3 muži (tj. 17%), zvolili odpověď „ne“.

Počet sebevražedných útoků, kdy má pachatel nástražný výbušný systém přímo na sobě, roste spolu s teroristickými útoky. Proto se provádí tyto kontroly např. na letišti, významných státních, sportovních a kulturních akcích.

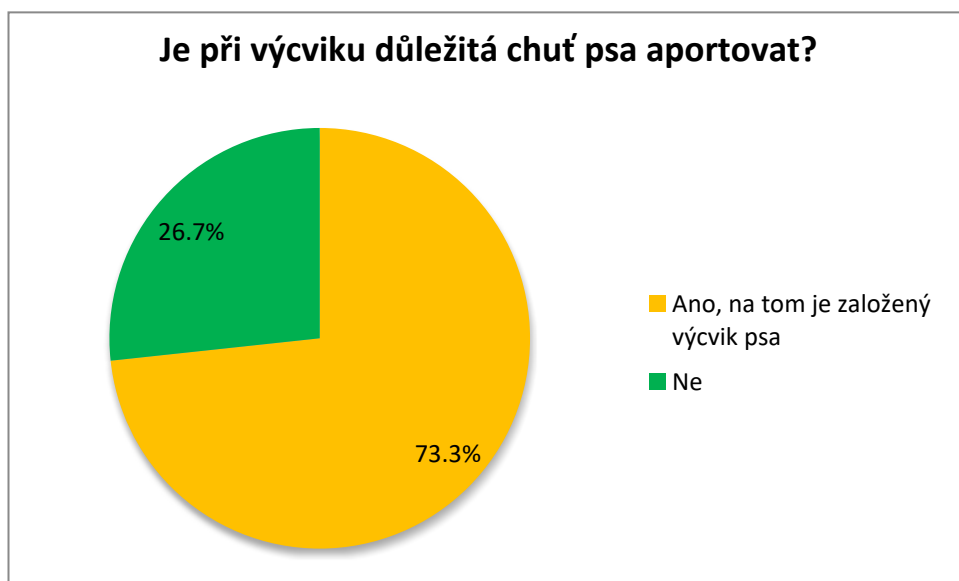
Graf č. 11

Z celkového počtu 90 dotazovaných odpovědělo 18 (tj. 20%), z toho 9 žen (tj. 50%) a 9 mužů (tj. 50%), že „droga se přimíchává přímo do potravy psa“ a 72 (tj. 80%), z toho 46 žen (tj. 64%) a 26 mužů (tj. 36%), že je „pach drogy přidán ke hračce psa“.

Tuto otázku autorka zvolila z toho důvodu, že se setkala s názorem, že psí specialista na detekci drog je vlastně na drogách závislý, a proto je hledá. Samozřejmě to tak není a většina dotazovaných zvolila správnou odpověď.

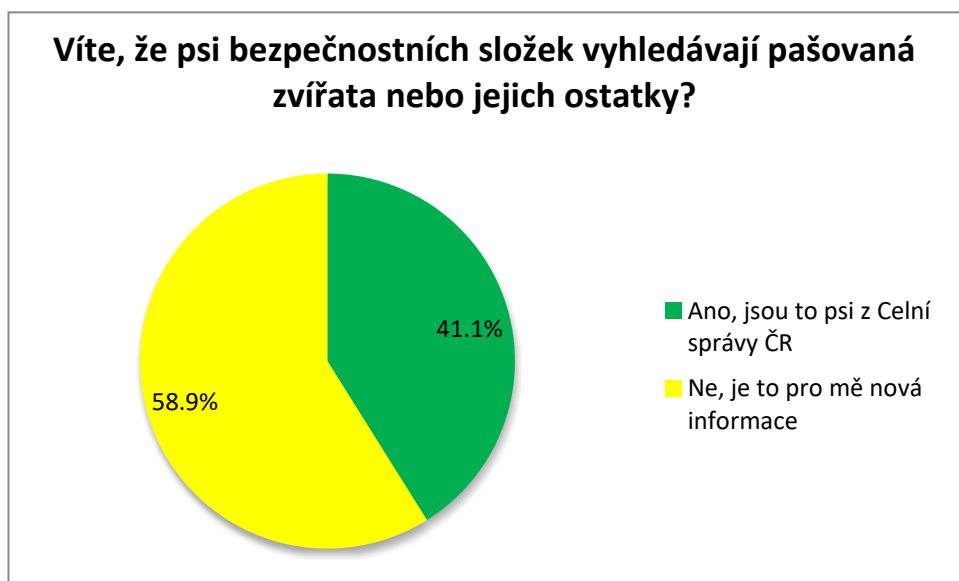
Graf č. 12

Z celkového počtu 90 respondentů 66 (tj. 73,3%), z toho 42 žen (tj. 64%) a 24 mužů (tj. 36%), odpovědělo „ano, na tom je založený výcvik psa“ a 24 (tj. 26,7%), z toho 13 žen (tj. 54%) a 11 mužů (tj. 46%), zvolilo odpověď „ne“.

V případě této otázky, je správně odpověď „ano, na tom je založený výcvik psa“. Už při výběru vhodného psa na speciální pachové práce se komise zaměřuje na chuť psa aportovat.

Graf č. 13

Z celkového počtu 90 respondentů 37 (tj. 41,1%), z toho 6 žen (tj. 16%) a 31 mužů (tj. 84%), zvolilo odpověď „ano, jsou to psi z Celní správy ČR“ a 53 (tj. 58,9%), z toho 49 žen (tj. 92%) a 4 muži (tj. 8%), zvolili odpověď „ne, je to pro mě nová informace“.

Tato otázka byla pro respondenty obohacím, protože více než polovina dotázaných zvolilo odpověď „Ne, je to pro mě nová informace“.

10.3 Hodnocení dotazníkového šetření

V otázkách č. 4 a 5 jsem získala odpovědi na Hypotézu č. 1 – Většina veřejnosti má povědomí o pachových stopách a jejich průkaznosti. Myslím si, že veřejnost ví o této problematice převážně z médií, kde mohou být informace zkreslené. Téměř 90% dotazovaných ví o pachových stopách, že se sbírají na místě činu a o jejich průkaznosti má povědomí téměř 58%. Dle těchto odpovědí se hypotéza potvrdila.

V otázkách č. 7, 8, 9 a 10 jsem pokládala otázky, jež se týkaly Hypotézy č. 2 - Využití psa na speciální pachové práce. Autorka je toho názoru, že široká veřejnost nemá dostatek informací o využití psů na speciální pachové práce. V otázce č. 7 se potvrdila hypotéza. Většina dotázaných neví, že MP Praha využívá psy na záchranářské akce, které jsou vykonávané po celé České republice.

V otázkách č. 11 a 12 autorka získala odpovědi na otázky, které se týkají Hypotézy č. 3 – Veřejnost má informace o výcviku psa na speciální pachové práce. Zde jsem čekala samé správné odpovědi. V otázce č. 11 zvolilo správnou odpověď 80% a v otázce č. 12 73% dotazovaných, tudíž mají povědomí o výcviku. Hypotéza se potvrdila.

V otázce č. 3 se vyvrátila Hypotéza č. 4 – Většina respondentů neví, že policejní psovod musí být ve služebním poměru u Policie ČR. Z tohoto důvodu autorka předpokládala, že většina respondentů má největší povědomí o práci policejního psovoda. Právě proto je tato hypotéza zaměřena právě na psovoda ve služebním poměru příslušného bezpečnostního sboru.

Ve velké většině autorka získala od respondentů správné odpovědi, ale i tuto situaci lze vylepšit a zvýšit povědomí společnosti tím, že by se častěji pořádaly besedy s kynology, objevovaly se tematické rozhovory v novinách a letáky o novinkách.

11 Rozhovor s panem Josefem Hůlou, kynologem Celní správy ČR

Můžete se nám představit a v krátkosti říct, jak jste se stal psovodem specialistou?

„Mé jméno je Josef Hůla, pracuji u Celní správy ČR od roku 1991, jsem v komisi rozhodčích pro posuzování výkonu služebních psů jak na všestranné, tak na pachové kategorie. Zprvu jsem měl všestranné psy, postupem času a úbytkem této kategorie služebních psů v celní správě v současné době dělám pachové práce, a to jak na tabák, tak na omamné a psychotropní látky.“

Porovnání kategorií z vašeho pohledu:

„Každá kategorie má splňovat nějaké požadavky a nemyslím, si, že by kategorie pro všestranné psy byla jednodušší než kategorie na pachové práce.“

U jaké bezpečnostní složky pracujete a jak dlouho sloužíte?

„Od 1.9.1991 pracuji jako psovod u Celní správy ČR. Dvanáct let jsem vykonával funkci hlavního kynologa Celního ředitelství Plzeň. V současné době pracuji jako psovod se služebními psy na vyhledávání tabáku a tabákových výrobků a omamných a psychotropních látek.“

Kolik jste měl psů?

„Ve službě jsem měl 6 psů.“

Jaká jste měl plemena psů?

„Převládalo plemeno německý ovčák, ty jsem měl čtyři, jednoho holandského ovčáka a v současné době mám křížence na vyhledávání tabáku. Je to kříženec belgického ovčáka malinoise a rottweilera.“

Co považujete za největší úspěch s Vaším psem specialistou?

„Ve všestranné kategorii jsem se zúčastnil 6x mistrovství republiky Celní správy ČR, z čehož jsem dvakrát obsadil 2. místo a 5x jsem vyhrál.“

Co se týče využití všestranné kategorie v praxi, jsem pyšný na působení převážně v letech 1991 – 2002, kdy jsme zasahovali přímo na Zelené hranici při útěku

nelegálních běženců, v té době z Rumunska a bývalého státu Jugoslávie. Dále jsem s touto kategorií působil v Celní správě ČR na ochranu hlídek, například při kontrole tržnic nebo vymáhání – exekuce.

Jeden z největších úspěchů tabákového psa byla účast na mistrovství republiky celní správy s přítomností několika dalších států, kde jsem v roce 2013 toto mistrovství vyhrál a v následujícím roce jsem se umístil na 3. místě.

Za jeden z nejdůležitějších úspěchů se psem specialistou považuji záchyty na tabák a tabákové výrobky převážně v autobusové přepravě, a to na lince Michalovce – Londýn. Slovenští občané, žijící v Anglii - využívali této přepravy k pašování nekolkovaných cigaret, pocházejících převážně z Ukrajiny, Moldávie a Běloruska. Pro Vaši představu udávám, že tyto cigarety vykupovali tito občané za necelé jedno euro na Slovenku a prodávali je v Anglii až za desetinásobek.

Co se týče kategorie omamných a psychotropních látek, jednoho z největších úspěchů, kterého si vážím, byl loňský záchyt 52 kg marihuany ukryté v obytném domě v místnosti, která byla používána na skladování zboží.“

Obrázek č. 1 Německý ovčák – vyhledává drogy a psychotropní látky (vlastní foto)

Obrázek č. 2 Kříženec belgického ovčáka malinoise – rottweilera – vyhledává tabák a tabákové výrobky (vlastní foto)

12 Rozhovor s panem Michalem Sitem, kynologem Městské policie Praha

Můžete se nám představit a v krátkosti říct, jak jste se stal psovodem specialistou?

„Jmenuji se Michal Sitte, je mi 37 let. Od narození jsem žil v Krkonoších, konkrétně v Peci pod Sněžkou, kde jsem měl díky svému otci velice blízko k záchranné oblasti obecně. Otec pracoval u Horské služby cca 30 let a měl několik generací lavinových psů a s nimi nespočet ostrých akcí ještě v dobách, kdy tato problematika byla v ČR v plenkách. Logicky jsem byl od útlého dětského věku v každodenním kontaktu s našimi záchrannými psy nejen v běžném životě, ale hlavně při výcviku těchto psů. Od cca 10 let jsem se zapojoval do výcviku v roli figuranta. V 18 letech jsem se stal dobrovolným členem horské služby a aktivně jsem se zapojoval i do činností okolo lavin a využití záchranných psů při lavinových neštěstích v reálu. Po dostudování střední školy a odsloužení povinné vojenské služby jsem si pořídil svého prvního psa, se kterým jsem se po složení potřebných kvalifikací zařadil do stavu psovodů Horské služby ČR. Tam začala celá má kariéra specialisty kynologa záchránáře, poté jsem po několika letech využil nabídku pokračovat v této činnosti jako profesionál u jiné složky IZS.“

U jaké bezpečnostní složky pracujete a jak dlouho sloužíte?

„Pracuji u Městské policie hlavního města Prahy od roku 2006 v zařazení psovod záchránář, od roku 2009 jsem vedoucím Záchranné kynologické skupiny, která existuje u MP Praha od roku 2002.“

Kolik jste měl psů?

„Nyní mám svého pátého psa. Všichni mí předchozí psi byli vycvičeni za jediným účelem - použití v praxi v záchranné problematice se specializací lavinového vyhledávání (u horské služby), vyhledávání pohřešovaných osob v přírodním terénu a sutinovém vyhledávání (nyní u městské policie). Všechny psy jsem vycvičil na úroveň nejvyšší možné kvalifikace, které lze v tomto oboru v ČR dosáhnout. Podílím se ale samozřejmě na výcviku mnoha psů od kolegů, tak i psů, které jsme měli v rodině. Nyní mám 2 psy, oba plemene německý ovčák. Jeden má atest MVČR v problematice sutinového vyhledávání a plošného vyhledávání, druhý je v přípravě.“

Jaká jste měl plemena psů?

„Věnuji se pouze ovčáckým plemenům, především plemenu německý ovčák, mám zkušenost i s belgickým. Nepovažuji to u této problematiky za úplně důležité, spíše jde o důkladný výběr každého jedince, ať jde o jakékoliv plemeno nebo křížence. Německý ovčák je dle mého názoru v této době nedostižný v univerzálnosti k práci a hlavně k využití psa ve všech klimatických podmínkách. V kombinaci s délkou dospívání a rychlostí výcviku lze toto plemeno pořád považovat za velmi vhodnou volbu.“

Co považujete za největší úspěch (zajímavost) s Vaším psem specialistou?

„Těch akcí je velká řada, jak se šťastným koncem, tak i velmi často dochází k tomu, že ani všechny správně využité prostředky IZS člověku život nezachrání. I tyto akce lze ale z kynologického pohledu považovat za úspěch, protože nám pes pomohl pohřešovanou nebo zavalenou osobu nalézt. Z pohledu lidského se samozřejmě jedná o velkou tragédii.“

Kdybych měl vyzdvihnout jeden zásah se svým psem, tak je to nález pohřešovaného seniora v Modřanské rokli v zimním období asi před 4 lety. Senior i přes svoji dezorientaci, zdravotní problémy a nepříznivé teploty pod bodem mrazu- dokázal přežít noc v přírodě. Druhý den ho při pátrací akci můj pes našel a tím jsme mu s mým 4nohým parťákem pravděpodobně zachránili život. Obecně považuji za úspěch každou akci, kdy se všichni vrátí domů ve zdraví, včetně našich psů.“

Závěr

V teoretické části bakalářské práce autorka stručně představila bezpečnostní složky ČR a podala popis práce služebních psů v těchto složkách. Poté objasnila výběr vhodného psa na speciální pachové práce, výběr psovoda a nároky na ně kladené. Nedílnou součástí bylo i vysvětlení speciálních pachových prací.

V praktické části se autorka zaměřila na znalosti široké veřejnosti v tomto oboru. K tomu využila anonymní dotazník vlastní konstrukce, kde respondenti odpovídali na 13 otázek. Zjistila, že povědomí o této problematice dotazovaní mají, ale vždy se našly i odpovědi, ze kterých bylo patrné, že by veřejnost mohla být lépe informována.

Dále autorka navštívila kynologa Celní správy ČR pana Josefa Hůlu, který velmi ochotně odpověděl na všechny kladené otázky. Také měla možnost se setkat i s jeho služebními psy. Autorka byla překvapena, jak jsou přátelští, protože představy o služebních psech byly zkreslené.

Z dotazníku je patrné, že široká veřejnost nemá dostatek informací o působení Záchranné kynologické skupiny u Městské policie v Praze. Proto autorka další otázky kladla panu Sittemu, který je vedoucím této skupiny.

Na závěr by autorka chtěla uvést, že práce s odbornou literaturou, internetovými zdroji a celkové vypracování bakalářské práce bylo velkým přínosem a novou zkušeností.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DOLEJŠÍ, Ladislav. *Vojenská policie: Military police Czech Republic*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2018. ISBN 978-80-7278-737-1.
2. HEJDA, Jan. *Bezpečnostní složky v ČR a jejich právní rámec*. Praha, 2008. ISBN 978-80-245-1484-0.
3. KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK a František BOHRN. *Policajná kynológia. Akadémia Policajného zboru v Bratislave*, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8.
4. MACEK, Pavel. *Bezpečnostní služby*. 2., dopl. vyd. Praha: Police history, 2008. ISBN 978-80-86477-48-0.
5. MAKEŠ, Vladimír. *Vyhledávání osob kynologickými pátracími týmy*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2009. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-065-4.
6. STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7.
7. ŠUSTA, František. *Trénink je rozhovor, ve kterém má i váš pes co říct*. Praha: Plot, 2014. ISBN 978-80-7428-232-4.

Elektronické zdroje

1. CITES. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy
2. Grabštejn. *ECanis* [online]. 2016 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: http://www.ecanis.cz/clanky/grabstejn_67.html
3. Jak se psi učí. *Psí škola Arka* [online]. 2017 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.psiskolaarka.cz/jak-se-psi-uci/>
4. Jak se stát policejním psovodem a co to obnáší? *Cz-pes* [online]. 2004 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/cl-2004030602-q-Jak-se-stat-policejnim-psovodem-a-co-to-obnasi>
5. Kompetence - čím se zabývá celní správa. *CS ČR* [online]. Praha [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/onas/kompetence/Stranky/default.aspx>

6. Kynologie v integrovaném záchranném systému. *HZS ČR* [online]. 2017 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/kynologie-v-integrovanem-zachrannem-systemu-65558.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>
7. Legislativa. *Celní správa ČR* [online]. Praha, 2016 [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/legislativa/Stranky/legislativa-zakladni-informace.aspx>
8. O nás. *Hrad.army* [online]. 2014 [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <http://www.hrad.army.cz/o-nas>
9. Odbor služební kynologie a hipologie. *POLICIE ČR* [online]. 2017 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
10. Oddělení služební kynologie. *Policie ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-oddeleni-sluzebni-kynologie.aspx>
11. Pohlaví a rasy služebních psů PČR. *Policie ČR* [online]. 2010 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/pohlavi-a-rasy-sluzebnich-psu-pcr.aspx>
12. POLICIE ČR. *O Policii ČR* [online]. Policie ČR, ©2017 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
13. Předpis 219/1999 Sb. *Poslanecká sněmovna parlamentu ČR* [online]. Praha, 2018, 2018 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=219&r=1999>
14. Působnost. *Hrad.army* [online]. 2014 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.hrad.army.cz/pusobnost>
15. Sbírka interních aktů řízení GŘ HZSČR a náměstka MV. In: *Zkušební předpis kynologiů pro IZS* [online]. Praha, 2003 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: http://www.usar.cz/data/articles/down_274.pdf
16. Služební kynologie u jednotlivých ozbrojených sborů. *Cz-pes* [online]. 2013 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-2.php>
17. Strážníci kynologové z MP Praha jsou pravidelně nasazováni do záchranných akcí v rámci ČR. *MP Praha* [online]. 2015 [cit. 2019-03-05]. Dostupné z: <http://mppraha.cz/uvod/hlavni-clanky/881-straznici-kynologove-z-prazske-mestske-policie-jsou-pravidelne-nasazovani-do-zachrannych-akci-v-ramci-ceske-republiky>

18. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Cíle a poslání VS ČR* [online]. Vězeňská služba České Republiky, ©2018 [cit. 2019-01-30]. Dostupné z: <http://vscr.cz/o-nas/zakladni-informace/>
19. Výcvikové kurzy pro služební psy. *Vězeňská služba ČR* [online]. 2018 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/veznice-kynsperk-nad-ohri/uncategorized-cs/novinky/vycvikove-kurzy-pro-sluzebni-psy/>
20. Výcvikové zařízení služební kynologie. *Celní správa ČR* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/vycvikove-zarizeni-sluzebni-kynologie.aspx>
21. Zákony a předpisy. *HZS ČR* [online]. ©2017 [cit. 2019-01-31]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/zakony-a-predpisy-zakony-a-predpisy.aspx>
22. Zkušební řád Policie ČR. *Cz-pes* [online]. 2013 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/zkusebni-rad-policie-cr.php>

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byl při zpracování bakalářské práce využit následující materiál:

- BENÍŠEK, Stanislav. *Speciální pachové práce služebních psů* (přednáška), 2016, VOŠ zdravotnická, managementu a veřejnoprávních studií, s. r. o. [cit. 2019-03-10].

Seznam grafů a obrázků

Graf č. 1 Jakého jste pohlaví?

Graf č. 2 Kolik je Vám let?

Graf č. 3 Musí být osoba ve služebním poměru u Policie ČR, aby se mohla stát jejím psovodem?

Graf č. 4 Myslíte si, že na místě činu kriminalisté zajišťují pachové stopy?

Graf č. 5 Jakou mají pachové stopy v trestním řízení důkazní hodnotu?

Graf č. 6 Myslíte si, že Městská Policie Praha využívá psy na speciální pachové práce?

Graf č. 7 Pokud ano, na jaké speciální práce je využívá?

Graf č. 8 Která ozbrojená složka používá psy specialisty na vyhledávání tabáku?

Graf č. 9 Jsou oprávnění příslušníci Vězeňské služby ČR použít psa specialistu na vyhledávání drog a psychotropních látek v cele?

Graf č. 10 Domníváte se, že policejní psi na speciální pachové práce vyhledávají nástražný výbušný systém i na lidech?

Graf č. 11 Jak si myslíte, že se cvičí psí specialista na detekci drog?

Graf č. 12 Je při výcviku důležitá chuť psa aportovat?

Graf č. 13 Víte, že psi bezpečnostních složek vyhledávají pašovaná zvířata nebo jejich ostatky?

Obrázek č. 1 Německý ovčák

Obrázek č. 2 Kříženec belgického ovčáka malinoise – rottweilera

Přílohy

Příloha č. 1 Dotazník

Výcvik a využití psů na speciální pachové práce pro bezpečnostní složky

Dobrý den, jmenuji se Kateřina Hauerová a jsem studentkou 3. ročníku Vysoké školy evropských a regionálních studií, z. ú., České Budějovice. Věnujte prosím několik minut Vašeho času k vyplnění mého dotazníku.

1) Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2) Kolik je Vám let?

15 – 30

31 – 50

50 a více

3) Musí být osoba ve služebním poměru u Policie ČR, aby se mohla stát jejím psovodem?

Ano

Ne, stačí, když má dobrého psa

4) Myslíte si, že na místě činu zajišťují kriminalisté pachové stopy?

Ano

Ne

5) Jakou mají pachové stopy v trestním řízení důkazní hodnotu?

Přímý důkaz

Nepřímý důkaz

6) Myslíte si, že Městská policie Praha využívá psy na speciální pachové práce?

Ano

Ne

7) Pokud ano, na jaké speciální práce je využívá?

Vyhledávání drog

Detekce výbušnin

Záchranářské práce

8) Která ozbrojená složka používá psy specialisty na vyhledávání tabáku?

Policie ČR

Vězeňská služba ČR

Celní správa ČR

9) Jsou oprávněni příslušníci Vězeňské služby ČR použít psa specialistu na vyhledávání drog a psychotropních látek v cele?

Ano

Ne

10) Domníváte se, že policejní psi na speciální pachové práce vyhledávají nástražný výbušný systém i na lidech?

Ano

Ne

11) Jak si myslíte, že se cvičí psí specialista na detekci drog?

Droga se přimíchává přímo do potravy psa

Pach drogy je přidán ke hračce psa

12) Je při výcviku důležitá chuť psa aportovat?

Ano, na tom je založený výcvik psa

Ne

13) Víte, že psi bezpečnostních složek vyhledávají pašovaná zvířata nebo jejich ostatky?

Ano, jsou to psi z Celní správy ČR

Ne, je to pro mě nová informace

Příloha č. 2 Vtiskávání cílových pachů za pomoci čtyřramenného karuselu (archiv Bc. Stanislava Beníška)

Příloha č. 3 Pachová konzerva z místa trestné činnosti, označeno jako stopa č. 1 (archiv Bc. Stanislava Beníška)

Příloha č. 4 Vlastní porovnávání pachových konzerv služebním psem (archiv Bc. Stanislava Beníška)

